

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XXVIII. Lutheranos improbare Syncretismum, Catholicos ad toleranda
mala paratos esse oportere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

Syncretismo fidem Catholicam opprimere potuerunt, nec ergo Evangelica poterunt. Nulla Syncretissatio esse potuit duratura, nec ergo Evangelicorum.

CAPVT XXVIII.

Lutheranos improbare Syncretismum, Catholicos ad toleranda mala paratos esse oportere

Lutherani
iungi Ca-
tholicis,
quam Cal-
uinistis ma-
lant.

Eius rei 19
rationes.

Accusat
Pareus Lu-
theranos,

Caluiniste
Turcis au-
derati.

§. i. **M**ulta sunt Lutheranorum contra Syncretismum cum Zvinglianis, scripta, & decreta. Inter ea precipue vnum sibi aduersarius oppugnandum suscepit, quod est Concionatorium, & Consiliarium Saxoniorum, quos ille Stentores aulicos per contumeliam vocat. Principibus suis auctores illi sunt, ne cum Caluinistis contra Pontificem, Imperatorem, Reges, Principesque Catholicos conspirent, sed Imperatori potius, & Catholicis se iungant, atque in eam rem rationes nouemdecim, quas motiua vocant breuiter, & sapienter sunt complexi. De eorum consilio in hac verba ringitur Pareus, cap. 19.

Verum enim vero remorari aliam insidiosam iuxta & pestilentem, per Principum quorundam aulas serpere comperit. Circumferuntur enim, quaedam **MOTIVAE** sub hoc titulo: **Motiuum vno** Ursachen warumb man mit den Calvinisten in Religions Sachen nicht kan oder soll wider die Papisten für einen Mann stehen / hoc est, rationes propter quas Principes Lutherani cum Caluinistis in negotio religionis contra Papistas simul stare nec possint, nec debeant. Hac, inquam, pestilens remora non dubium, quin laudatissimorum Principum, & ciuitatum animos varie distrahbat, & pacis consilia inturbet. Res ergo postulat breuiter etiam dispicere, siue motiua seu rationes illa vera, & ita solida, vt Euangelicis Ecclesiis turbas mouere, pacemque interuere debeant. Sunt autem rationes nouemdecim, quas retento motiuarum vocabulo referam ordine, quidq; orthodoxi ad singulas respondeant, aperte ac placide sine vilo stomacho subiiciam.

Quæ Consiliarios illos precipue mouerint, rationes, ipse etiam ostendit Epist. dedicatoriâ ad Controuerfias Eucharisticas, in qua apud Polonos adoloscens ipse senex Lutheranos in hunc modum accusat. Quicquid v. de Lutheranis hic dicitur de nostris in Germania aduersariis Vbiq; rariis rigidis, sanis ac turbulentis veritatibus hostibus est dictum, qui nullas pacis conditiones, nisi salua sua Vbiq; rariis & Maiestate recipiunt, qui Orthodoxos tanquam hereticos ipsis Turcis deteriores traducunt & damnant, quicquid palam profitentur, ad Papistas potius transferendum, quam cum orthodoxis, quos Caluinianos vocant, fraternitatem colendam esse. Ex quibus nuper aulicus quidam Stentor publico scripto non erubuit Principi suo consulator esse, vt in comitiis potius sese Papistis, quam Orthodoxis Caluinistis coniungeret, duabus allatis rationibus, vna Theologica: quod Lutherani cum Papistis in pluribus consentiant, quam cum Caluinianis, quos vocat: altera civilis, quod Papa pro tuendo imperio Romano vires conferat, Principes verò Caluiniani cum Turca aduersus imperium non dissimulante colludant: quarum posterior quidem longe aliter quam calamo meo refutari meretur: prior si vera est, ipsa veritas facta est mendacium: nisi forte sicut inter consensus capita nimerat gemulationem in nomine Iesu (quâ orthodoxi ad iaphoran habent) ita isdem annumeret templorum statuas, organa, casulas Phrygianas, & stolas, togas distulantes, cesariem calamistratam, choreas, encenia, & id genus plurima, que pariter sunt his communia & illis. Si consilium probum est, quid scripsit Lutherus, Papatum esse ex Diabolo: Das das Papstumb vom Teuffel gestiffet sey? quid clamat Apostolus: Exite ex ea popule mi?

§. 2. Binas, quas retuli rationes in nouemdecim deinde partiti sunt, cum visum est singulatim omnia exponere. Neq; enim vel Principes adeo sunt leues, vel

publicæ salutis, & decori negligentes, neq; consiliarij vtuntur adeo vel imperitis, vel Caluiniana pecunia, pollicitisq; in perfidiam deprauatis, vt opes, libertatem, vitam, subditorum salutem pro Caluinianorum dominatione in discrimen adducant. Multo minus adeo stolidi, vt Caluinianis ministris se regendos permittant.

Quæ cum Principes sine formidine, & simulatione phiteantur, periculum nullum est, ne in suos Collegas p. nutu sanguinarij Caluinastri velint esse crudeles. Quis n. Germanici sanguinis, & animi Princeps, ad carnificinam Catholicorum turpissimo Syncretismo auctorari sustineat? Quis huic lanitæ operam carcerariam locare? Quid enim vel ad odium improbitatis suæ immanius, vel ad maiorum suorum contumeliam facere possent indignius, quam si vicinos, quietos, amicos, cognatos Principes, trucidare, deuorare festinent, ob ejus religionis cultum, in quo omnes, a quibus ipsi nobilitatem, opes, imperium acceperunt, & nati & mortui sunt? An adeo ferum esse quenquam vt contaminare se velit viucentium cadibus, quorum aliud nō est delictum, quam majorum suorum, de quorum nobilitate generosus est? de quorum hereditate potens est? an in eos eadem crudelitate vteretur, qui in alienis cruciatibus ostendit, quid patres suos meritos esse iudicet? Tunc Illustrissime Princeps occides? occidit deuorabis? de gaudio tormentorum meorum moriere? quia de religione auiorum, atq; atauorum tuorum non recessi? quia altari serui q. majores tui fundauerunt? quia id credo, q. vt crederem illi causam dederunt? quia id non damno, in quod illi doctores, & academias suas jurare voluerunt? Ecce meus sanguis in tuam inuidiam, in familiam tuam dedecus fuit. Vt igitur vel in me animum benigniorem accipias, vel pœnæ vniuersam familiam tuam, atq; antiquitatem accenseas, necesse est.

§. 3. De liberis imperij ciuitatibus, sine quarum neruo mouere bellum Prædicantium furor non potest, minus etiam formidandum censeo. A contentione, & sanguine abhorrent, negotiationibus, & artium exercitationibus florent, bello crescere non possunt, illo enim priuatorum fortunas imminui, commercia sisti experiuntur, nec spes est Rempublicam proferre pomæria sua posse, inter potentiorum imperia, ditionemq; inclusa.

§. 4. Quis igitur ad vocem furæ tribunicie, sonitum buccinæ dabit? quis efficiet, vt ciuili bello in se Europa collisâ, reliquias fortunarum, & lacera membra Mahomeditis in prædam vertat? Conatus ille est Parei, qui tam atrociter de nobis consulit, vt **REMO- CRUELITAS**
RAM INSIDIOSAM **JVXTA AC PESTILENTEM** censeat, quâ cædes nostra differtur. Cuiusmodi est, q. **Caluini-**
Pontifex, Cæsar, Reges, Principes Catholicos viuunt. Certè cui remora insidiosa, & pestilens videtur, eidem mortis acceleratio, tuta, salutaris, religiosa sit, oportet. Mansuetudinem Caluini ac Beza agnosco, nec miror aulici Prædicantis seuitiam, de quo **Historia mu-**
tata in Palatinatu religionis narrat, (de quinta mutatio-
ne loquor) dixisse eum in Gynæceo: **Se si Cæsar esset, om-**
nibus Lutheranis Prædicantibus caput amputaturum esse.

Si causam tamen aliquando obtineat pars deterior, si Ministri Euangelici, de cautioris sui Patriarchæ ardentes in agmine armatorum volitent, si quos sanguine scripserunt libros Martyrum cruore oblinant, si consistent aduersum nos castra Caluino-Lutherana, adiutor noster in celo, non timebit cor nostrum, mortem, quam naturæ debemus, religioni impendemus, vitam quam tenere non possumus, Christo redemus, non est miserum, ne acerbum quidem pro Christo mori. Miseriores illi quorum crudelitatem subibimus. Testem innocentie nostræ habebimus eundem.

Cur Prin-
cipes sint in
Catholicos
mitiores.

Libere ci-
uitates non
occident
Catholicos.

Crudelitas
Caluini-
starum.

Catholicos
ad marty-
rium poti-
us, quam
bellum pa-
ratos esse
oportere.

eundem, quem fortunarum inuasorem, vitæ ereptorem, militem Lutheranum, qui quamvis infame officium præstet Calvinistis, negare tamen non poterit, Diaboli se squamis militare. Ne ignorare quidem grande bonum esse, quod tam infestè Diaboli corporati (sic Lutherus in Symp. vocat Zvinglianos,) oderunt, tamque atrociter persequuntur, omnes igitur certamini & martyrio paremur, casuri feliciter, si hostili conatu responderit, permisso æternæ providentiæ, successus. Casuri, inquam feliciter, quibus omnipotentem Deus manum supponet, ut ipsa mors vitæ nos inserat, propter quam *Filium Unigenitum exaltauit Deus, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen.* Hanc ad omnes temporum vicissitudines piam mortis, beatitudinisque meditationem, si adferamus, nec aduersariorum minas metuemus, nec ad quotidianas bellorum narrationes, & semestres historias, quas eorum falsarij mendacissime conscribunt, trepidabimus. Neque consolatione, quam viri prudentes adferunt, quique in Republica versantur, nimium erigemur. Sunt enim neque infimæ notæ homines, neque in rebus imperij parum exercitati, qui conspersionem illam, etsi felicissime conficiatur, timendam negent. *Deum aequissime Catholicorum causa non defuturum, iustitia cum esse vindicem, non deesse legitimo Magistratus efficacia ad iustitiam contra improbitatem atque audaciam media, scire se ubi aduersarios calcens premat, communem esse illis, & nobis, quâ cadere possint, mortalitatem; ferratas acies stare luteis pedibus, tenui cardine moles ingentes versari, securum & de nostro vulnere sanguinem.*

Consolatio
Politico-
rum.

§. 5. Quorum consilia hæcenus quidem probare soleo, ut humana auxilia, & industriam, quando quidem diuina dona sunt, significem non esse aspernanda, potior tamen Christianæ perfectionis, constantiæ, gloriæ viam lubens demonstrarem, hortorque ut patiendo potius, quam fortiter agendo, oppetendo mortem, quam cadendo hostem, cœlesti in capitolio lubentius triumphos petant. Hoc animo si bellum expectemus, alterutrum consequemur, ut vel moriendo in veterum martyrum fide, & communione lauream eandem, consequamur, quâ illi æternum coronati latantur, vel si iustæ causæ victoriam Deus concesserit, si conspersionem magnus ille consiliorum ponderator, magnus bellorum arbiter inhibuerit, in auitâ religione, sine tumultu nouatorum, & inimicorum infestatione viuamus. O felicem animæ Christianæ sortem, cui vita longior ad felicitatem est via, mors compendium, quæ nisi suâ sponte perire non potest!

CAPVT XXIX.

Ciuilem unionem quorundam Principum non esse pro Syncretismo in Religione adducendam.

§. 1. Syncretismum etiam ducunt ex vnione ciuili principum. Si enim inter eos pax est, cur non sit etiam Religionis Syncretismus? Cur se mutuo Theologi persequuntur? Laudatissimæ ciuitates, inclyti Barones, illustres Comites, Illustrissimi & Serenissimi Principes, vnionis & sanctæ pacis consilia inierunt, quid igitur prædicantes depugnamus?

Religio hu-
manis pa-
ctioib. non
debet tem-
perari.

Principio quidem ad iura & fœdera humanarum pactio-
num curam pietatis, cæremoniasque accom-
modari, & de pace vel inimicitijs regnorum pendere Religionis sacrorumque & fidei concordiam atque
dissen-
sionem, nemo nisi atheus & Epicureus dixerit. Quid enim? Tu legibus fœderum vel coactorum, vel turpi-
um, certe semper instabilem, immensi nu-

minis cultum temperabis? Si sese Princeps tuus Ot-
tomannis iunxerit, tu quoque tolerandam Mahome-
tis culturam censebis? omnino facies, toleras enim
eos, quos Judæis & Turcis, cum ex animo loqueris,
deteriores arbitraris. Quid Belgis suadebis, si fortè
status generales, cum Indis & Chinis idololatriæ fœ-
dus inierint? An Calecuti mensam Calvinisticam
statui censebis æquum, & erigi patieris? Amstelro-
damiam Deo Calecutano? *Non conueniunt nobiscum in
fundamento,* inquires, at jam nec vos conuenire supra
docui. Maneat tamen ciuiles pacificationes religio-
num, & fidei arbitras esse debere, nec credendi ratio-
nem ab Ecclesiâ, sed à palatijs, castrisque discendam,
quid futurum existimas, si Principum amicitiam vel
simultas dissoluat, vel iniuriæ ruperint? an tum quo-
que pacem religionis pedissequam, pactorum ciui-
lium interitu violatam iudicabis? An tubæ sonus,
fulmina temporum, & damnationes cathedrarum
simul conciet? & in arma viros vocabit? Si murum
aries percusserit, mox hæreticus erit, qui ante frater?
Hæc impia, Epicurea, Machiauellica, Satanica sunt
decreta.

§. 2. Sed tamen qualis illa Principum seu vnio,
seu liga, seu correspondentia? An in id consentiunt,
ut patriæ incolumitatem, imperij dignitatem asse-
rant, supremi Magistratus auctoritatem tueantur? in
belli Turcici necessitates sumptum atque arma ne-
cessaria conferant? ut iudicia habeantur? rerum ju-
dicatarum executiones, audaciæ atque fraudibus ho-
minum improborum non impediatur? Hæc si pro-
posita habent, non opus erat pace notâ, cum omnes
omnino Principes Imperij & iure fidelitatis Cæsari
ad hæc præstanda obligentur, & Collegis id suis pro-
miserint prima dominiorum suorum additione. Sed
aliud quippiam spectant, nemo non videt, quam
necessaria fuerit, orthodoxorum inter se, & cum Re-
gnis, Dynastijsque Catholicis ad sui inculpata tute-
lam vnio, atque confœderatio.

§. 3. Qui verò illi Principes? quot inter eos Lu-
therani? Et quomodo esse possunt Lutherani in pa-
ce religionis cum illis, à quibus pelli Lutheranos in-
dies experiuntur? Imò cum vnione illa defectio à
Lutheranismo incepit, concepta de non offendendo
Caluinismo diplomata sunt, & Lutheranorum,
sub nomine dimissionis, instituta cautæ proscriptio-
nes, tum cum fœdera illa iecerentur, adeo ut nemini
dubium esse possit, quorum fiducia Principes huc-
usque Lutherani Calvinismum in ditiones suas in-
ducant. Bellum igitur atque exitium Lutheranismo
pax illa ciuilis, siue Correspondentia peperit, osten-
tatur miseris populis pax, atque defensio contra Pa-
patum, ostentantur Ecclesiarum nobilium opes, &
dignitates, ostentantur de alieno præmia, ut dum
propenso hiatu nostris rebus inhiant Prædicantes
Lutherani, suis nidulis inopinatè excutiatur. Quan-
ta erat Vnionis illius apud Euangelicos cum primo
glisceret expectatio? quæ chartæ, quæ picturæ ad
terrorem Catholicorum nobis ingerebantur? an-
num vnum alterumve negabant posse rem Catholi-
cam stare, distributos Episcopatus, donatas præla-
turas, Monasteria descripta esse asserbant, jam titu-
lo dimidijs penè concidit Lutheranismus, atque
ex duobus Electoribus alterum amittit. Necdum
conspicere potestis, necdum videre atque sentire vos
ô Reliquiæ Lutheranorum, vestram salutem his pa-
ctio-
nibus peri, vestram quietem Calvinisticis artibus
turbati? Roma fœderi prætenditur, & capitur Berli-
num, opes & vires contra Papam Romanum vos
conferre putabatis, & vestris præfidijs Papatum Sa-
xonicum, ut Calvinistæ vocant, circumfidelis atque
oppugnatis.

Qui Prin-
cipes cor-
respondentia.

Finis Cor-
responden-
tia.

Laudat